

JUSTITIARIUS I HØYESTERETT

Justisdepartementet
Lovavdelingen
Postboks 8005 Dep.
0030 Oslo

JUSTISDEPARTEMENTET	
02 JUL 2009	
SAKS NR.:	200903106
AVD/KONT/DEH:	LOV/ES/VIL/HAJ
DOK. NR. 11	ARKIVKODE:

Oslo, 1. juli 2009
Jnr. 9914/2009

Justisdepartementets ref.: 200903106 ES VIL/HAJ/bj

HØRING – endringer i reglene om begrunnelse av beslutninger om å nekte anker fremmet

Det vises til Justis- og politidepartementets brev med vedlegg av 13. mai 2009 vedrørende forslag om endringer i reglene om begrunnelse av beslutninger om å nekte anker fremmet.

Høringsutkastet er drøftet på dommermøte i Høyesterett.

Høyesterett har følgende merknader til høringsutkastet:

1. Krav til begrunnelse av ankenektelser

Det er i høringsutkastet foreslått lovfestet at lagmannsrettens ankenektelser til siktedes ugunst etter straffeprosessloven § 321 annet ledd skal være begrunnet. Det samme gjelder lagmannsrettens ankenektelser til siktedes ugunst etter straffeprosessloven § 321 første ledd når særlige grunner tilsier det. Lovforslaget samsvarer godt med det rettslige syn som er lagt til grunn i Høyesteretts storkammeravgjørelse 19. desember 2008 inntatt i Rt. 2008 side 1764, og Høyesterett har ikke ytterligere å bemerke til lovforslaget på dette punktet.

2. Omgjøringsbegjæringer, jf. straffeprosessloven § 321 fjerde ledd annet punktum

Det er i høringsutkastet foreslått at det innføres en plikt til å begrunne omgjøringsbeslutninger som opprettholder en nektelse av å fremme en anke, når nektelsen er til siktedes ugunst, jf. utkast til ny straffeprosesslov § 321 femte ledd tredje punktum.

Domfelte har etter loven en rett til å angripe en fellende straffedom i tingretten gjennom anke. Domfelte skal – gjerne med bistand av sin forsvarer – gjennom anke og støtteskriv gjøre gjeldende hva det ankes over. Gjennom ankeerklæringen trekkes rammen opp for en eventuell ankesak og for den vurdering lagmannsretten må foreta etter straffeprosessloven § 321 annet ledd.

Etter straffeprosessloven § 321 fjerde ledd annet punktum kan en nektelse omgjøres til gunst for siktede når særlige grunner foreligger. Ofte fremsettes en slik begjæring samtidig med at lagmannsrettens nektelsesbeslutning påankes til Høyesteretts ankeutvalg.

I en del tilfeller vil det være naturlig at lagmannsretten kommer med en kort begrunnelse for hvorfor en begjæring om omgjøring ikke tas til følge. Det synes imidlertid å være å gå svært langt å lovfeste en generell plikt til dette hvor domfelte allerede har fått en begrunnet nektelse for den anken som er inngitt.

3. Beslutninger etter straffeprosessloven § 323 første ledd – «seksårssakene»

Straffeprosessloven § 323 første ledd er foreslått endret slik at anke fra siktede eller anke fra påtalemyndigheten som er til siktedes gunst, over en domfellelse i lagmannsretten som gjelder forhold siktede er frifunnet for i tingretten, bare kan nektes fremmet til behandling i Høyesterett dersom Høyesteretts ankeutvalg enstemmig finner det klart at anken ikke kan føre frem. I tillegg er det foreslått at det presiseres i lovteksten at beslutninger i slike tilfeller skal begrunnes. Begge disse endringsforslagene er i overensstemmelse med den praksis som allerede føres av Høyesteretts ankeutvalg, og Høyesterett gir sin tilslutning til at denne praksis kodifiseres.

Departementet ber i forlengelsen av dette om høringsinstansenes syn på om personer som er domfelt i lagmannsretten i «seksårssak», men som er frifunnet i tingretten, bør ha et ubetinget krav på å få sin anke fremmet til behandling i Høyesterett.

Her finner Høyesterett grunn til å minne om at Høyesteretts oppgave er, som landets øverste domstol, å arbeide for rettsenhet, rettsavklaring og rettsutvikling. Skal Høyesterett kunne fylle denne oppgaven, er det helt nødvendig at de saker som fremmes til behandling og avgjørelse i avdeling først og fremst gjelder saker som reiser prinsipielle rettsspørsmål – altså hvor Høyesteretts dom vil få betydning utenfor de konkrete sakene.

”Seksårssaker” hvor tiltalte er domfelt i lagmannsretten for et forhold han var frifunnet for i tingretten, kan etter gjeldende praksis – og lovforslaget slik det er utformet – bare nektes fremmet til Høyesterett dersom Høyesteretts ankeutvalg enstemmig finner det klart at anken ikke kan føre frem. Ankeutvalgets avgjørelse vil da være begrunnet. Å lovfeste en ankerett ut over dette – som vil innebære behandling av en rekke saker som ikke kan føre frem og som heller ikke reiser prinsipielle spørsmål – vil ikke samsvare med Høyesteretts oppgaver. Med den grundighet Høyesteretts ankeutvalg behandler disse sakene og begrunner sine ankenektelser, er det også vanskelig å se at rimelige rettsikkerhetshensyn kan tilsi en ubetinget rett til å få ankene i disse tilfellene fremmet til avdelingsbehandling i Høyesterett.

4. Omgjøringsbegjæringer, jf. straffeprosessloven § 323 annet ledd fjerde punktum

I høringsutkastet er det foreslått en presisering i straffeprosessloven § 323 annet ledd om at en eventuell omgjøringsbeslutning som stadfester en beslutning om å nekte en anke fremmet til behandling i Høyesterett, må begrunnes.

Krav til begrunnelse kan kun være aktuelt hvis det ellers lovfestes en generell plikt for lagmannsretten til å begrunne sine omgjøringsbeslutninger, jf. punkt 2, og bare for tilfeller hvor Høyesterett må begrunne selve ankenektelsen, jf. forslaget til nytt tredje punktum i straffeprosessloven § 323 første ledd. Det vil altså si i de sakene der Høyesteretts ankeutvalg enstemmig finner det klart at en anke til Høyesterett ikke kan føre frem og hvor vedkommende er frifunnet i tingretten for det forhold han ble dømt for i lagmannsretten.

I forslaget til ny § 323 annet ledd siste punktum må det i tilfelle presiseres at det kun er Høyesteretts beslutninger om å ikke omgjøre nektelse av å fremme anke etter *første ledd tredje punktum* som skal være begrunnet.

5. Beslutninger om å nekte anker fremmet i sivile saker

Da det i september 2009 er berammet til behandling i Høyesterett i storkammer to saker som reiser spørsmål om lagmannsrettens beslutning etter tvisteloven § 29-13 annet ledd må begrunnes, finner Høyesterett det ikke riktig nå å avgi høringsuttalelse om dette spørsmålet.

6. Høringsuttalelse fra Dommerforeningens utvalg for sivilprosess

Høyesterett er gjort kjent med at Dommerforeningens utvalg for sivilprosess i en høringsuttalelse som vil bli inngitt senere, vil gå inn for at en beslutning fra lagmannsretten om å nekte å fremme en anke skal kunne påankes til Høyesterett ikke bare over feil ved saksbehandlingen, men også over feil i rettsanvendelsen. Forslaget gjelder både for anker i straffesaker og i sivile saker. Her vil vi påpeke at en så vidtgående ankerett over nektelsesbeslutninger reiser spørsmålet om hva slags rettsmiddelsystem vi skal ha i norsk rett – blant annet om Høyesterett (også) skal bli en kassasjonsdomstol etter kontinentalt mønster. Hvis departementet finner grunn til å følge opp tanken fra Dommerforeningens utvalg for sivilprosess, må det foretas en grundig utredning der rettsmiddelsystemene som helhet både i sivilprosessen og i straffeprosessen vurderes og gjennomgås. Det vil i tilfelle nødvendiggjøre at det nedsettes et lovutvalg med dette som mandat.

Vennlig hilsen

